

Toplumsal Kimliğin Devamlılığına Dilin Etkisi ve Boşnakların Türkçe Tercihi

Mustafa ÇETİN

International Burch University, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

mcetin@ibu.edu.ba

Özet : Kimlik tanımı, kişisel ve toplumsal bir ihtiyaç olarak görünmektedir. Kimlikler; yaşayış ve düşünüş biçimi, dil, töre, gelenekler ve değer yargıları gibi birçok unsurun birleşmesi olarak kabul edilmektedir. Kişisel ve toplumsal kimliğin devamlılığını sağlayabilmek önemli görülmektedir. Bu tebliğde Boşnakların toplumsal kimliğinin demalılığını sağlamada dilin etkisi üzerinde durulmaktadır. Türkizm denilen, Osmanlı Türkleriyle Bosna-Hersek coğrafyasına gelen Müslüman kişi adları ve günlük diyaloglarda kullanılan Türkçe ifadeler anlatılmaktadır. Bunların, toplumsal kimliğin devamlılığına etkisi üzerinde durulmaktadır.

Anahtar sözcükler : Boşnak, kimlik, kişi adları, Türkizm, Türk kültürü, toplumsal kimliğin devamlılığı.

Toplumsal Kimlik

Milli kimlik: Bir milletin kendine özgü düşünüş ve yaşayış biçimi, dil, töre ve gelenekleri, toplumsal değer yargıları ve kuralları ile oluşan özellikler bütünü, milli hüviyet(Türkçe Sözlük, 2005) olarak ortaya çıkmaktadır.

Kimlik yüzeysel olarak kısaca kişilerin ve çeşitli büyüklük ve nitelikteki toplumsal grupların “kimsiniz, kimlerseniz?” sorusuna verdikleri cevaplardır(Güvenç, 1993:3).

Kimlik kavramı toplumun sosyal sisteminin en temel ve en önemli kökenini teşkil etmektedir(Yıldız,2007). Toplumların kökenleri aidiyetlerinin referanslarını göstermektedir.

Kişinin “mensubiyet”(attachment) ve “ait olma”(belonging) konusundaki başvuru çevreleri, kimlik”tutumu”nu (cohesion) sağlayan dayanaklardır. Burada kimlik başka bir şeye ait olma ihtiyacının sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır(Güleç, 1992:14).

Kimlik hem tümüyle toplumsal hem de benzersiz biçimde kişiseldir; değişen derecelerde kişinin kendisi tarafından oluşturulan ve/veya başkaları tarafından atfedilen göndermelerden kaynaklanır. Hayatın dramatik niteliği, kişinin kendisinin sahiplendiği ama ötekilerin ona atfetmediği ya da ötekilerin atfettiği halde kişinin benimsemediği kimliklerin sonsuz ikilemleri içinde akmasından kaynaklanır(Aydın, 1998: 13-14) Toplumsal kimlikleri ayırtıran ve/veya derinleştiren bu ikilemlerdir.

Çağımızın kimlik sorunu, kişi, grup ve toplulukların resmi-ulusal(millî) ve tarihi-kültürel kimliklerinde ortaya çıkmaktadır. Asıl önemli olan ise zaten bu içerikteki kimlik oluşumları ve bütünleşmeleridir(Yıldız, 2007). Boşnak kimliğinin tanımı da tarihi ve kültürel geçmişine dayandırılmaktadır.

Osmanlıların 1463'te Bosna'yı fethinin ardından, Türk sarıklarını tercih eden Bogomil inancına mensup halk, kitleler halinde gönüllü olarak İslam dinini kabul etmiştir(Eker, 2006:72). Osmanlılar Bosna'da kendi klasik yönetim kurumlarını oluşturmuş, Müslüman Boşnaklar⁸⁴ da bölgedeki Osmanlı kültür ve uygarlığının temsilcisi ve sahibi haline gelmiştir(Eker, 2006:73).

Boşnak, Osmanlı döneminde, Bosna vilayetinde yaşayan bütün halkın, bazen yalnızca Müslümanların, Yugoslavya döneminde ise ülkede yaşayan İslam inancına mensup Slav kökenli halkın adıdır (Bringa 1995: 238). Yugoslavya'da 1948 yılında yapılan nüfus sayımında Boşnaklar, Müslüman-Sırp, Müslüman-Hırvat, Belirsiz-Müslüman seçeneklerinden %90'a yakın oranda sonuncusunu tercih etmiştir(Bringa, 1995:323; Malcolm 1999:312). Bugünün Boşnak aydınları, eski Yugoslavya'dan tevarüs eden Müslüman yerine Boşnak etnonimini önermiş olsalar da, Bosna'nın yanı sıra Batı'da Müslüman terimi yaygın olarak kullanılmaktadır. Arnavutlar ile birlikte Avrupa'nın yerli Müslümanları olarak tarih sahnesindeki yerini alan Boşnak halkının kimliğiyle ilgili soruya vereceği cevap tektir:*Müslim!*(Malcolm 1999:311-315). Boşnaklar ötekilerden(Sırp ve Hırvat) farklı bir etnite olarak, Müslüman kimliğiyle tanımlanmaktadır.

⁸⁴ Boşnaklar (Boşnakça: Bošnjaci), tarih biliminin bakış açılarından birine göre, bir Güney Slav halkıdır. Çoğunluğu Güneydoğu Avrupa'da Bosna-Hersek'te ve Sırbistan ve Karadağ arasındaki Sancak bölgesinde yaşar. Ayrıca Hırvatistan, Slovenya,Almanya, ABD, Avusturya, İsveç, Kosova, Makedonya Cumhuriyeti ve Türkiye'de de Boşnaklar vardır.

Toplumsal Kimliğin devamlılığı ve Dil

Kimliğin iki temel bileşeni vardır. Bunlardan ilki tanımlama ve tanıma, ikincisi ise aidiyettir. Kendini tanımlama ve toplum içinde belli bir sıfatla, toplumsal olarak tanıma hem insana özgüdür hem de insani bir ihtiyaçtır. “Toplumsal tanınma”nın en temel aracı öncelikle konuşma dili, ardından da yazılı bir dil ve bir “kültürel eda”dır. Toplumsal ve kültürel dünyanın oluşumu dil aracını gerektirir(Aydın, 1998:12).

İnsan yığınlarını “millet” haline getiren “kültür” leridir... Sosyologlar milletleri millet yapan maddi, manevi ortak değer ve müesseselerin hepsine “kültür” adını veriyorlar... Kültür deyince ilk akla gelen şey “dil”dir. “Dil” , millet denilen sosyal varlığı birleştiriyor(Kaplan, 2007: 24-25).

Toplumsal kimliğin devamlılığı, tarihten bugüne bütün uluslar için en önemli sorunlardan biri olagelmıştır. Uluslar, toplumsal kimliklerini korumak ve/veya devam ettirmek için birçok yola başvurmuşlardır.

Toplumsal kimliği koruma adına 15 Mayıs 1277’de, Karamanlı Mehmet Bey: “ Bugünden sonra, Divanda, Dergahta, Barıgahta, Mecliste, Meydanda Türkçe’den başka dil kullanılmayacaktır.” buyruğunu vermiştir. Bu buyruk, o dönemde yaşayan Türk toplumunun ulusal kimliğini devam ettirme adına girilmiş önemli bir çaba olarak karşımıza çıkmaktadır.

Boşnakların toplumsal kimliğinin devamlılığına dilin çok büyük etkisinin olduğu gözlenmektedir. Özellikle, günlük diyaloglarda kullanılan dil ile bir dil elementi olan kişi adları, Boşnak kimlik tanımının en önemli kanıtlarını teşkil etmektedir. Aslında Boşnakça, Sırpça ve Hırvatça arasında ciddi farklar gözlenmemektedir. Aralarında yüzde yüze yakın oranda *simetrik karşılıklı anlaşılabilirlik* bulunan bu diller Ana Slav⁸⁵ dilinin diyalektleri olarak, bütün dil bilgisel düzeylerde birbirine çok yakın özellikleri paylaşırlar(Eker, 2006:76). Ancak Boşnakların kullandığı, Osmanlı Türkçesinden geçen kişi adları ve Türkçe sözcüklerin tercih edilmesi ayırt edici önemli bir faktör olarak göze çarpmaktadır.

Boşnakların Türkçe Tercih ve Boşnak kimliğinin devamlılığı

Resim 1.. Başarşı'daki sokak ismi.

Boşnakların Türkçe tercihidenden kastedilen, öncelikle Türkçeden Boşnakçaya⁸⁶ geçen sözcük ya da sözcük öbeklerinin *Türkizm* şeklinde adlandırılmasıdır. Türkçe ya da Türkçe aracılığıyla kopyalanan Arapça, Farsça hatta diğer dillere ait sözcüklere Güney Slav dillerinde Türkizm (Boş. turcizam, Turcizmi, İng. Turkishism) adı verilir (Eker, 2006:78). Abdullah Şkalyiç 1965 yılında çıkan *Turcizmi u Srpskohrvatskom jeziku* adlı sözlük tarzındaki yapıtında 8742 Türkizm sözcük vermiştir. Ancak, bu sayının daha fazla

⁸⁵ Güney Slavca : Banat Bulgarcası · Boşnakça · Bulgarca · Bunyev · Kilise Slavcası · Hırvatça · Makedonca · Karadağca · Eski Kilise Slavcası · Sırpça · Yunanistan'daki Slav Diyalektleri · Slovence

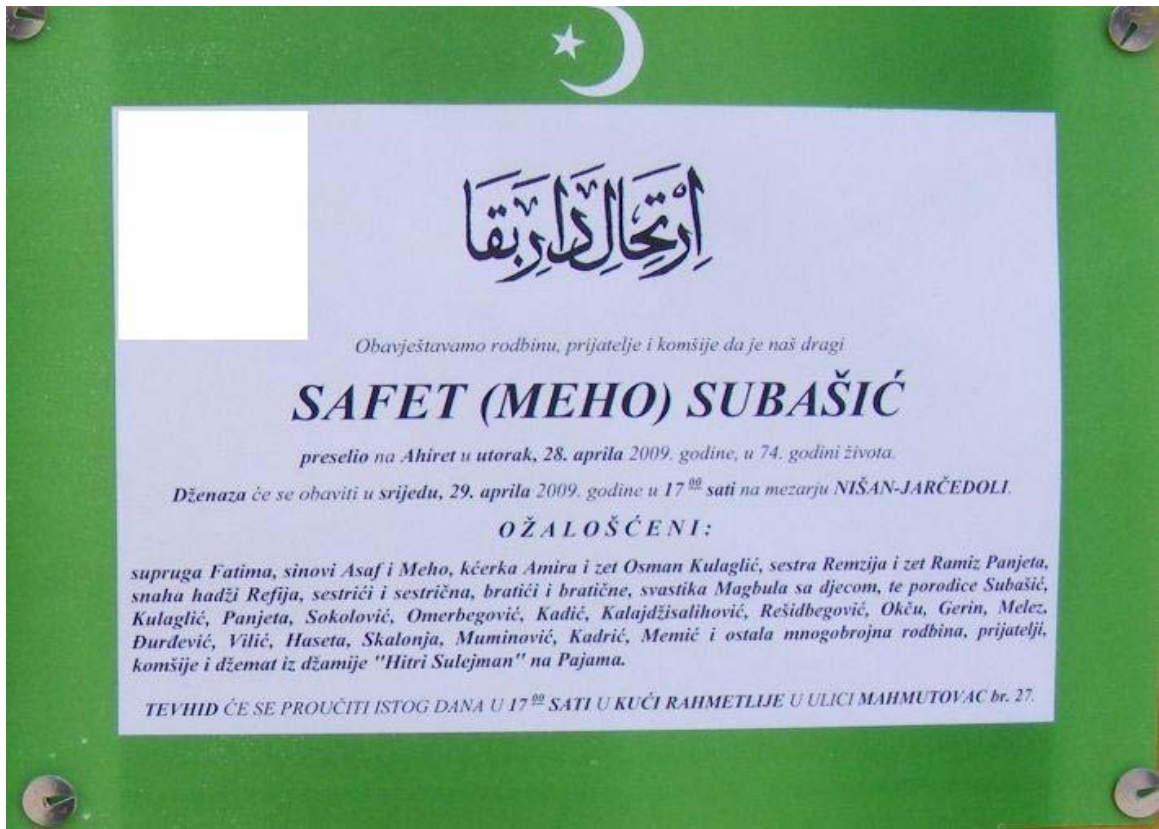
⁸⁶ Boşnak dili hakkındaBoşnakça (Boşnakça: Bosanski jezik, Bosanski), çoğunluğu Bosna-Hersek'te yaşayan Boşnakların konuştuğu dil. Bosna-Hersek'in nüfusunun yarısından fazlasını Boşnaklar oluşturur ve Boşnakça bu ülkenin resmi dillerinden biridir. Özellikle son yıllarda Hırvatça ve Sırpça'dan hem biçim, hem sözcük dağarcığı bakımından iyice farklılaşmaya başlamıştır. Hırvatça gibi Latin abecesiyle yazılır.

olabileceğini de belirtmiştir. Bu demek oluyor ki, Osmanlı Türkçesinden Boşnakçaya geçen sözcük sayısı on bin dolaylarındadır. Bu da Türkçenin temel sözcük hazinesine yakındır.

İkinci olarak Türkizm dedikleri ifadeleri güncel Boşnakçada kullanma tercihleri gelmektedir. Aslında bu tercih, Boşnakların kimlik tecihıyla doğrudan bağlantılı görünmektedir. İç Savaş ve etnik temizlik sonrasında özellikle medya ve edebiyat aracılığıyla Türkizmler daha bilinçli olarak kullanılmaya, bu yolla Hırvat ve Sırp dilleri yanında, Boşnak dili ve kimliği yeni bir statü kazanmaya başlamıştır (Bringa, 1995: 241).

Adıyla, sokak adlarıyla, tarihiyle, kültürüyle Türk dilinin ve kültürünü izlerini taşıyan Başçarşı'yı bugüne kadar sahiplenmek ve korumak da ayrı bir Türkçe tercihidir. Başkentinin (Sarajevo), ikinci büyük kentinin (Tuzla) ve bu şehirlerin en merkezî semtlerinin adları (Başçarşıja ve Kapija) Türkçe olan bir coğrafya, Türk kültürünün ve dilinin bölgedeki işlevi hakkında bir fikir verebilir (Eker, 2006:78).

Türkizm şeklinde değerlendirilen kişi adlarını çocuklarına vermeleri de toplumsal kimliğin devamlılığı açısından önemli bir tercih konusudur. Şehirlerin sokaklarında duvarlara, yan yana asılan yeşil-beyaz ay-yıldızlı, Ahmet, Fatima, Alah, ahret sözcüklerinin yer aldığı ölüm ilânları ile siyah renkli, haçlı Slobodan, Jasna yazılı ölüm ilanları etnik kimlik vurgularıdır (Eker, 2006:78).

Resim 2. Cenaza ilanı

Toplumsal kimliklerle toplumsal tercihler arasında sıkı bir bağlantının varlığı göze çarpmaktadır. Dolayısı ile toplumsal kimliğin devamlılığı bakımından Boşnakların kişi adlarındaki tercihi ve günlük konuşma dilindeki Türkçe tercihi önemli görülmektedir..

Boşnakçada Kişi Adları ve Toplumsal Kimliğin Devamlılığı

İnsanoğlu, genel anlamda yaşamı kolay ve verimli sürdürebilmek için birçok araç geliştirmiştir. İşte dil ve buna bağlı olarak adlar bu araçların en önemlilerindedir (Karpuz, 2006).

Ünlü adbilimci Adolf BACH :”Bir ulusun ad hazinesi, onun geçmişteki ve bugünkü zihinsel-ruhsal durumunun anlatımıdır.” demektedir (Aksan, 2000:115).

Saraybosna'nın Koşova mezarlığında⁸⁷ bulunan şehit isimleri üzerinde yapılan araştırmaya göre 1941,1940 ve öncesinde doğan 50 şehidin adları %95'in üzerinde Müslüman adları olarak tespit edilmiştir. Bu sayısal ifade Boşnakların o dönemde Müslüman kimliklerinin çok daha ön planda olduğunu göstermektedir. Aynı yöntemle 1969,1970 ve sonrasında doğanlar arasında yapılan incelemede, 85 şehit adına göre ise Müslüman adları % 80' lere düşer. Bu dönemdeki adlarda yüzde yirminin üzerinde değişimler görülür. Bu değişime Hırvatların yoğun olduğu Mostar'da⁸⁸ daha fazla hissedilmektedir. Yabancı kültürlerin kendini ilk gösterdiği yer, adlardır. Kişi adlarının dilbilim açısından önemli bir yönü de, dildeki yabancılaşmayı veya öze dönmeyi yansıtır (Güllüdağ, 2002:81).

Saraybosna'daki şehitliklerde gözlemlenen kişi soyadlarının içerisinde birçok Türkçe ada rastlanmıştır: Kartal, Kurtović, Karaçiç, Durak, Duran, Kalkan, Çelik, Begiç, Beşiç, Aslani, Tosunović, Topalović, Başiç, Turković, Tulumović, Zorlak, Tuzlak, Uzunović vb.

Ayrıca, Soyadlarda bazı meslek adlarına da rastlanmıştır:Spahiç, Terzimehiç, Subaşiç, Kahvedjiç, Saraçević, İmamović, Tabaković vb.

Arapović	Hasan	Bedrudin	B	593	Barakovac	Redžep	Asim	B
Arifhodžić	Dževad	Semir	B	375	Baralija	Meho	Džafer	B
Arifi	Islam	Beco	B	369	Baručija	Kasim	Muhamed	B
Arifović	Sabira	Senaid	B	322	Baručija	Murat	Mehmed	B
Arnaudović	Sead	Sead	B	600	Bašalija	Sulejman	Samir	B
Arnaudović	Rasim	Tajib	B	616	Başiç	Nedžad	Haris	B
Avdibegović	Atif	Mustafa	B	583	Başiç	Rasim	Vehid	B
Avdić	Hajrudin	Elvir	B	240	Başiç	Fehim	Muhamed	B
Avdić	Nezir	Remzija	B	373	Bavčić	---	Ibrahim	B
Avdić	Mustafa	Hamed	B	550	Baždar	Mujo	Rasim	B
Avdić	Salko	Edah	B	559	Bećirović	Ismet	Said	B
Avdović	Izet	Alem	B	341	Began	Himzo	Kasim	B
Babić	Ramo	Sead	B	492	Begović	Ramiz	Džemail	B
Bačvić	Tadžudin	Admir	B	326	Begović	Ismet	Džemail	B
Bajramović	Smail	Nijaz	B	202	Beha	Raškan	Meho	B
Bajrović	Aziz	Zijad	B	82	Beha	Rasim	Esad	B
Bajrović	Refik	Emir	B	472	Behmen	Minka	Samir	B
Baličević	Ismet	Džemal	B	539	Beljulji	Selim	Islam	B
Balta	Muhamed	Vernes	B	140	Berbić	Hasan	Salim	B
Baljić	Ahmed	Hasan	B	267	Bešlić	Kasim	Rusmir	B
Barakovac	Redžep	Asim	B	128				
Baralija	Meho	Džafer	B	558				
Baručija	Kasim	Muhamed	B	18				
Baručija	Murat	Mehmed	B	372				
Bašalija	Sulejman	Samir	B	628				

Resim 3,4. Şehitlikten isimler.

Gerçekte dinin kendisi, Yugoslav toplumunda da genellikle simgesel işleve sahip olmuş, hatta dinler ve mezhepler arasındaki çizgiler Tito döneminde neredeyse silinecek ölçüde soluklaşmıştır(Eker, 2006:74). Bunun neticesinde karışık evlilikler artmıştır. Karışık evliliklerden olan çocuklara ana ve babanın adlarının ilk hecelerinin karışımından oluşan adlar verildiği gözlenmiştir:İsmar(İsmet-Mariya), İsmir(İsmeta-Miroslav), Fatmir(Fatima-Miroslav)(Lisiçiç, 2006: 71). Bunun yanında evrensel adların da verildiği görülmüştür:Elvir, Alen, Sanel(Lisiçiç, 2006: 68-69). Ayrıca, Boşnak şehitliğinde Sırp ve Hırvat toplumlarının kullandığı adlara da rastlanmıştır: Goran,Zlata vb.

⁸⁷ Bosna Hersek 'in efsanevi Cumhurbaşkanı Aliya İzzetbegović'in Savaşta yer bulmadığımız için futbol sahalasını Kabristana çevirdik sözlerinin sebebi olan kabristandır. Şehirdeki önemli şehitliklerdendir.Tıp fakültesi ile Şehir stadının arasında yer almaktadır.

⁸⁸ Mostar Mostar Bosna-Hersek Cumhuriyetinin Hersek bölgesindeki Neretva kantonunun markezi olan şehir.Neretva Nehrinin kıyısında yer alan Mostar, Bosna-Hersek Cumhuriyetinin 4. büyük şehridir. 105.000 nüfuslu şehir, Bosna-Hersek'teki iç savaş sırasında büyük zarar gördü. Şehre ismini veren ünlü Mostar Köprüsü Hırvatlar tarafından yıkıldı. Savaş sırasında Şehrin etnik yapısı değişti. Müslümanlar Mostar'ın doğusunda, Hırvatlar batısında yaşamaya başladı. Sırpaların çoğu ise şehirden ayrıldı.

Aşağıda en sık karşılaşılan ilk beş ad verilmiştir.

1941 ve Öncesi	Tekrarı	1969 ve Sonrası	Tekrarı
1. Saffet	3	1. Nejad	3
2. Mehmet	3	2. Safet	3
3. Şakir	3	3. Almir	3
4. Mumin	2	4. Elvir	3
5. Ramiz	2	5. Edin	3

1992-1995 yılları arasında yaşanan savaş Tito döneminde silinmeye yüz tutan dinin etkisini artırmıştır. Değişmeye başlayan toplumsal kimliğin yeniden eski çizgisine kaymasını sağlamıştır. Ancak, bugün de küreselleşme, toplumsal kimliği kişi adları bakımından değiştirebilecek bir tehlike olarak sezilmektedir. Buna rağmen dini adlar Bosna Hersek'te, Türkiye'de ve bütün Müslüman ülkelerde çoğunluktadır. Türkiye'de kişi adlarıyla ilgili yapılan birçok çalışma kırsal kesimlerde hala, Müslüman adların verilme oranının % 90 civarlarında olduğunu göstermektedir.

Dinsel adlar koyma, pek çok toplumda en yaygın eğilimdir. Hıristiyanlık dünyası adlarının büyük bir bölümünü bu adlar oluşturur; Hıristiyanlığın benimsendiği ülkelerin kişi adlarından çoğu Ahdiatik'te ve İncil'de geçen Peygamber ve din ulularının adlarına dayanır. Örneğin Hz. İsa'yı vaftiz eden aziz *Yohanna*'nın adı bütün Hıristiyan ülkelerinde en yaygın erkek adlarından biridir.

İslam'da Peygamberin ad ve sıfatları (Muhammet, Mustafa, Ahmet, Mahmut, Resul, Ekrem), dört halifenin adları (Bekir, Ömer, Osman, Ali) Hz. Ali'nin çocukları (Hasan, Hüseyin) kadın adı olarak da Hatice, Ayşe, Fatma, Emine, Zeynep gibi Hz. Peygamberin eşlerinin, annesinin ve kızının adları, değişik biçimlerle bütün Müslüman ülkelerinde yaygındır (Aksan, 2000:116). Bosnada da aynı gelenek devam ettirilmiştir.

P. TROST'a göre kimi adlar (küçük ad, ön ad), onları taşıyan kimselerle ilgili birtakım bilgiler verir (dini, uyuğu, toplum katmanı, yaş katmanı). Bu savda gerçek payı vardır. Örneğin *Moşe* adını duyduğumuzda bir Musevi, *İvan* adını duyduğumuzda Slav ırkından bir kimse, *Ali, Ahmet, Mustafa* gibi adlarda ise bir Müslümanın söz konusu olduğunu düşünürüz (Aksan, 2000:95). Gerçekten, Boşnakları, aynı coğrafyada beraber yaşadıkları, etnik köken açısından aralarında ciddi farklar bulunmayan Sırp'tan ve Hırvat'tan nasıl ayırt edersiniz sorusunun ilk ve en önemli cevabı : Ad'ındandır.

Günümüz Boşnakçasında Türkçe

Bosna Hersek'te kimliklerin referanslarında en önemli unsurlardan biri de konuşma dili kabul edilmektedir. Boşnaklar, günlük konuşma dilinde sıkça Osmanlı Türkçesinden geçen sözcükleri veya ifadeleri tercih etmektedirler. Bu konuda Boşnak Toplumunda ciddi bir gayret gözlenmektedir. Hatta Sancak bölgesinde⁸⁹ aile büyüklerinin çocuklarına Türkçe ifadeleri kullanma konusunda ısrarcı oldukları belirtilmektedir. Özellikle Selamünaleyküm, sabah hayrola, akşam hayrola, hamdosum (hamdolsun), hayırlı olsun, eydovale (iyi dua ile), eysahadile (iyi saat ile), hayrola (hayrola), mubareçola (mübarek olsun), kabulosum (kabul olsun), yok vala (yok vallahi), deçmişola (geçmiş olsun), helal olsun, başunsagosum (başın sağ olsun), başustune (başüstüne), beriçetversun (bereket versin), buyrum (buyrun), bayram mubarek ola, Allahemanet (Allah'a emanet ol), Allah razı ola (Allah razı olsun), Allahkerim (Allah kerim) gibi yüzlerce sözcük ve ifade vardır.

Türk mutfağından çeşitli damak tadları adıyla tadıyla Bosna'da yaşamaktadır. Boşnaklar arasında en çok tercih edilen yemekler Türk kültüründen kalan yemeklerdir.

Bosna-Hersek coğrafyasında hayatın her alanında Türkçe ifadelerle karşılaşmak mümkün görünmektedir.

⁸⁹ Sancak bölgesi, Sırbistan sınırları içerisinde kalan, yoğun olarak Boşnakların yaşadığı bölgedir.

Resim 5,6. Boşnak menülerinde Türkçe.

Sonuç

Boşnak kimliğinin devamlılığına kişi adlarının ve günlük konuşma dilinin etkisinin oldukça fazla olduğu anlaşılmıştır. Türkçenin temel sözcük varlığı Boşnakçada yaşamaktadır. Osmanlı yaklaşık beş yüz yıl hüküm sürdüğü bu coğrafyada Türk dilinden ve kültüründen bir çok miras bırakmıştır. Boşnaklar toplumsal kimliklerini devam ettirme adına bu mirasa sahip çıkmaktadır. Türkler ve Boşnaklar birbirine tarihten gelen derin bir sevgi duymaktadır. Boşnaklar, Osmanlı kültür ve medeniyetini, kimliklerinin referansı olarak görmektedirler. Bu manzara iki halkın, iki ülkenin bundan sonraki ilişkilerine de olumlu katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar:

Aksan, Doğan(1995), Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim,TDK yay Ankara 1995, s.125

Aksan, Doğan(2000), Her Yönüyle Dil(Ana Çizgileriyle Dilbilim),TDK,Ankara, 3.cilt,s.115.

Aydın, Suavi (1998), Kimlik Sorunu Ulusalçılık Türk Kimliği, Öteki matbaası.

Bringa, Tone (1995), Being Muslim the Bosnian Way: Identity and Communication in a Central Bosnian Village, Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Güleç, Cengiz (1992), Türkiye’de Kültürel Kimlik Krizi, V Yayınları, Ankara.

Güllüdağ, Nesrin (2002), Sarıkamış Başköy’de Kişi Adları, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,Cilt:12, Sayı:1,s.81, Elazığ,

Güvenç, Bozkurt (1993), Türk Kimliği, Kültür Bakanlığı Yayınları.

Eker, Süer(2006), Bosna'da Etno-Linguistik Yapı ve Türk Dili ve Kültürü Üzerine, Milli Folklor, Yıl 18, Sayı 72.

Kaplan, Mehmet(2007), Kültür ve Dil, Dergah Yayınları,Cağaloğlu-İstanbul.s.24-25.

Karpuz, H. Ömer(2006), Buldan İlçesindeki Kişi Adları, Buldan sempozyumu 23-24 Kasım 2006

Lisiç, Süleyman(2006), Savremana İmena Boşnyaka, Hrvata İ Srba, Emanet, Zenica.

Malcolm, Noel (1999), Bosna, İstanbul: Om Yayınevi.

Türkçe Sözlük (2005),TDK, 10. baskı, Ankara.

Yıldız, Süleyman (2007), Kimlik ve Ulusal Kimlik Kavramlarının Toplumsal Niteliği, Milli Folklor,yıl 19,sayı 74, s.9-10.